

METODOLOŠKO POJASNILO

Dolores Trol

DRŽAVNA PRORAČUNSKA SREDSTVA ZA RAZISKOVALNO-RAZVOJNO DEJAVNOST

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Državna proračunska sredstva za raziskovalno-razvojno dejavnost, Slovenija, letno (Prva objava)

Marec 2023

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	3
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	7
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	7
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	8

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikaz podatkov o državnih proračunskih sredstvih za raziskovalno-razvojno dejavnost (RRD), ki jih država nameni za to dejavnost, in sicer glede na vrsto podpore in glede na to, katere družbeno-ekonomske cilje želi s tem doseči.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 995/2012 z dne 26. oktobra 2012 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Odločbe Evropskega parlamenta in Sveta št. 1608/2003/ES o pripravi in razvoju statistike Skupnosti o znanosti in tehnologiji (CELEX: 32012R0995)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je proračunska postavka oz. državna proračunska sredstva, ki so namenjena za RRD.

Državna proračunska sredstva, ki so namenjena za RRD, opazujemo glede na družbenoekonomski cilj, sektor izvajanja, področje raziskav in razvoja ter vrsto podpore.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Opazovane enote pri raziskovanju o državnih proračunskih sredstvih za RRD so vsa ministrstva, agencije in uradi, ki sodelujejo pri razporejanju namenskih finančnih sredstev za RRD v Republiki Sloveniji.

Enota se opazuje glede na državna proračunska sredstva, ki so namenjena za RRD (glede na področje raziskav in razvoja, družbenoekonomski cilj, vrsto podpore in vrsto prispevka za izvajanje nadnacionalnih raziskav).

Pri raziskovanju je izbor enot opazovanja poln, popisujemo vse enote ciljne populacije. V raziskovanje za leto 2021 je bilo vključeno 28 enot.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

V okviru raziskovanja »Državna proračunska sredstva za raziskovalno-razvojno dejavnost« (R-RD-D) vsa ministrstva, agencije in uradi, ki razpolagajo z namenskimi proračunskimi sredstvi za financiranje RRD, poročajo o državnih proračunskih sredstvih za RRD.

Poročevalske enote (financerji RRD) prikažejo realizirana proračunska finančna sredstva za RRD (po rebalansu proračuna) in načrtovana proračunska sredstva za RRD (pred rebalansom proračuna). Poročevalske enote nam na vprašalniku poročajo o namenskih državnih proračunskih sredstvih na podlagi evidenc – proračunskih postavk.

Podatki se zbirajo s tiskanim vprašalnikom ali v Excel obliki.

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Državna proračunska sredstva za RRD (GBARD) so vsa sredstva, ki jih je državni proračun države namenil za RRD ne glede nato, kje so se ta sredstva porabila (zajema torej tudi sredstva, ki so se porabila v tujini).

RRD po fraskatski metodologiji obsega ustvarjalno in sistematično delo, namenjeno širjenju znanja o človeku, kulturi in družbi ter uporabi tega znanja za razvoj novih aplikacij. RRD obsega tri vrste dejavnosti:

- **temeljno raziskovanje** (je eksperimentalno ali teoretično delo, katerega osnovni cilj je pridobivanje novega znanja na podlagi temeljnih pojavov in opazovanih dejstev),
- **aplikativno raziskovanje** (je prav tako izvirno raziskovanje, namenjeno pridobivanju novega znanja, le da je to usmerjeno k specifičnim praktičnim ciljem ali namenom),
- **eksperimentalni razvoj** (je sistematična uporaba znanja, pridobljenega s temeljnim in aplikativnim raziskovanjem ali s praktičnimi izkušnjami, ki so usmerjene v proizvodnjo novih materialov, proizvodov ali naprav, k vzpostavljanju novih postopkov, sistemov in storitev).

Sektor dejavnosti

Po fraskatski metodologiji razvrščamo znanstvenoraziskovalne in raziskovalno-razvojne organizacije in raziskovalno-razvojne enote v štiri oz. pet sektorjev, in sicer glede na osnovno dejavnost, glede na ekonomski in pravni status ter glede na vir financiranja (pri razvrščanju z vidika finančnih prilivov in odlivov je vključen še peti sektor, to je tujina):

- **Poslovni sektor** zajema gospodarske družbe, katerih osnovna dejavnost je tržna proizvodnja blaga in storitev za prodajo po ceni, ki naj bi pokrila vsaj stroške. Jedro sektorja sestavljajo gospodarske družbe, in sicer pridobitne in nepridobitne. Poslovni sektor vključuje tudi javna podjetja v okviru gospodarskih javnih služb, ki se v osnovi ukvarjajo s prodajo iste vrste blaga in storitev kot zasebne gospodarske družbe, vendar so zaradi

cenovne politike njihove cene lahko nižje kot je polna cena proizvodnje. Vključeni so tudi zasebni nepridobitni inštituti, ki so tržno usmerjeni proizvajalci blaga in storitev.

- **Državni sektor** zajema nefinančne družbe pod javnim nadzorom, druge enote centralne ravni države, druge enote lokalne ravni države in neposredne uporabnike državnega proračuna. To so inštituti, centralne bolnišnice, muzeji, osrednje knjižnice in drugi, ki poleg osnovne dejavnosti, ki ni raziskovalno-razvojna, opravljajo tudi znanstveno-raziskovalno in raziskovalno-razvojno delo.
- **Zasebni nepridobitni sektor** združuje zasebne nepridobitne institucije, ki oskrbujejo zasebnike in gospodinjstva. Financira jih ustanovitelj v obliki daril in finančnih donacij, del finančnih sredstev pa prispevajo tudi gospodarske družbe in vlada.
- **Visokošolski sektor** zajema univerze in druge institucije, v katerih poteka izobraževanje po srednji šoli, ne glede na vir sredstev. Vključeni so tudi raziskovalni inštituti, eksperimentalne enote in klinike pod neposrednim nadzorom javnih visokošolskih zavodov.
- **Sektor tujina** zajema vse institucije in posameznike, ki so zunaj političnih meja določene države, razen vozil, ladij, letal in satelitov, ki jih upravljajo domače organizacije. Zajema tudi mednarodne organizacije v državi.

Razdelitev po sektorjih temelji na Sistemu nacionalnih računov (SNA), razen visokošolskega sektorja; ta je namreč zaradi pomembne vloge, ki jo imajo univerze in visokošolski inštituti pri izvajanju RRD, prikazan kot poseben sektor.

Nacionalno javno financiranje izvajanja nadnacionalnih raziskav je opredeljeno kot skupni proračun, ki ga financira država, merjen z GBARD (državnimi proračunskimi sredstvi, namenjenimi za RRD), in ki je namenjen za nadnacionalne javne izvajalce RRD in za nadnacionalne javne programe RRD. Ta kazalnik zajema tri podskupine:

- **finančne prispevke države za nadnacionalne javne izvajalce RRD** (Nadnacionalni javni izvajalci RRD so medvladni organi ali organi Evropske komisije, ki izvajajo RRD z lastno raziskovalno infrastrukturo. Njihovi redni člani so države članice EU, čeprav so njihovi člani lahko tudi druge evropske države (kot sta Švica in Norveška v CERN) ali neevropske države (kot je Izrael v EMBL). Te mednarodne institucije so lahko v EU ali zunaj meja EU (kot je CERN v Švici). Med nadnacionalne javne izvajalce RRD upoštevamo le 6 najpomembnejših za evropski raziskovalni prostor, in sicer so to European Organization for Nuclear Research (CERN), Institute Laue-Langevin (ILL), European Synchrotron Radiation Facility (ESRF), European Molecular Biology Laboratory (EMBL), European Southern Observatory (ESO) and Joint Research Centre of the European Commission (JRC)).
- **finančne prispevke države za vseevropske nadnacionalne javne programe RRD**, ki vključujejo dve podskupini:
 - **nadnacionalno sofinancirane javne programe RRD/scheme s čezmejnimi tokovi sredstev:** ti vključujejo čezmejne tokove financiranja držav članic, ki jih običajno vključijo v skupni osrednji proračun. Takšni programi izplačujejo sredstva za raziskovalne dejavnosti, ki potekajo na nacionalni ravni in za katere se uporablja nacionalna raziskovalna infrastruktura. Vendar pa običajno

- vključujejo nekatere oblike nadnacionalnega usklajevanja (skupni cilji, raziskovalna agenda, transnacionalni projektni konzorciji itd.);
- **nadnacionalno usklajene javne programe RRD/scheme (brez čezmejnih tokov sredstev)**. Ti vključujejo čezmejno usklajevanje raziskovalnih agend, ciljev itd., vendar ne vključujejo čezmejnih tokov financiranja. Nacionalni organi usklajujejo dejavnosti z drugimi sodelujočimi državami, vendar izplačujejo sredstva iz svojega proračuna samo za tiste RRD, ki se izvajajo na njihovem lastnem ozemlju (torej vsaka država financira svoje raziskovalne skupine).
 - **finančne prispevke države za dvo- ali večstranske javne programe RRD, ustanovljene med državami članicami** (Dvo- ali večstranski javni programi RRD, ustanovljeni med državami članicami, vključujejo javne programe RRD, ki jih ne financira Evropska komisija in v katerih sta vključeni vsaj dve državi članici, lahko pa v njih sodelujejo tudi druge države, ki niso članice EU. Lahko vključujejo čezmejne tokove sredstev (tako da sta dve podskupini, opredeljeni pod vseevropskimi transnacionalnimi javnimi programi RRD, veljavni tudi tukaj), lahko pa teh tokov ne vključujejo).

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Razvrščanje podatkov po družbenoekonomskih ciljih spremljamo na podlagi **mednarodne klasifikacije družbenoekonomskih ciljev NABS** (Nomenclature for the analysis and comparison of scientific programmes and budgets) 2007. NABS opredeljuje končne cilje raziskovalno-razvojnega dela v širšem pomenu. Pri zbiranju podatkov o državnih proračunskih sredstvih pa služi kot pomoč pri analiziranju javnega financiranja RRD na podlagi 14 družbenoekonomskih ciljev.

Za razvrščanje podatkov po področjih raziskav in razvoja uporablja prenovljena **mednarodna klasifikacija področij raziskav in razvoja** (Fields of Research and Development).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih sistematskih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopkov desezoniranja podatkov nismo uporabili.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Raziskovanje ne poteka na podlagi slučajnega vzorca.

7.5 DRUGA POJASNILA

Seštevki se zaradi zaokroževanja ne ujemajo vedno.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: Razvoj in tehnologija, Raziskovanje, razvoj in inovacije, Raziskovalno-razvojna dejavnost, [Državna proračunska sredstva za raziskovalno-razvojno dejavnost](#) (absolutni podatki)
- Prva objava (Razvoj in tehnologija; Raziskovanje, razvoj in inovacije): »Državna proračunska sredstva za raziskovalno-razvojno dejavnost«.
- Eurostat, statistični urad Evropske unije
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Državna proračunska sredstva za raziskovalno-razvojno dejavnost (R-RD-D)

področje: Razvoj in tehnologija, podpodročje: Raziskovanje, razvoj in inovacije

- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Državna proračunska sredstva za raziskovalno-razvojno dejavnost (R-RD-D)

področje: Razvoj in tehnologija, podpodročje: Raziskovanje, razvoj in inovacije